

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

17 – 18 ЖОВТНЯ 2023 р.

«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ»

м. Одеса

УДК 330.34:005.35(477"20")

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали ХІ Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2023. – 663 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Козак К.Б. - д-р екон. наук, професор, директор ННІПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНТУ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Баранюк Х.О. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Седікова І.О. – д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., проф., Козак К.Б. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Згадова Н.С. – к.е.н., доц., Маркова Т.Д. – к.е.н., доц., Волкова А.Ю. – ас., Мільчева В.В. - PhD, доц., Новикова В.С.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Ніколюк О.В., д.е.н., професор

Бурлаков В.С., аспірант

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Стратегічними перспективами конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації в Україні безперечно визнається інноваційний шлях їх розвитку за умов інвестиційної підтримки. Здійснення результативної інноваційно-інвестиційної діяльності для підприємств в умовах цифровізації в сучасних умовах є запорукою їх виживання, дає можливість зростання та забезпечення довгострокових конкурентних переваг. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств в умовах цифровізації не є одноразовим заходом. Процес її покращення та розвитку має постійний характер, спрямований на перспективу. В результаті виникає необхідність розгляду інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в умовах цифровізації як бази для його динамічного економічного розвитку, застосування певних механізмів та інструментів щодо розробки і застосування інноваційної й інвестиційної стратегій з метою ефективного включення їх до загальної стратегії підприємств в умовах цифровізації. Сьогодні вже доведена необхідність здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в умовах цифровізації, визначена сутність і специфіка інновацій, виокремленні основні напрями удосконалення управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємств в умовах цифровізації на основі єдності цих видів діяльності, тісного взаємозв'язку між успішним здійсненням інновацій і особливостями їх інвестування. За цих умов стає слушним теоретичне обґрунтування визначення інноваційно-інвестиційної діяльності для подальшого дослідження стратегічних аспектів цієї діяльності.

Враховуючи думки попередників, пропонуємо у складі інноваційної діяльності виділити наступні елементи: науково-технічна діяльність (фундаментальні і прикладні дослідження, розробка і проектування) та практичне використання (освоєння, промислове виробництво, реалізація, післяпродажне обслуговування), маркетинг (рис.1).

Науково-технічна діяльність			Практичне використання новації			
Маркетингові дослідження						
Фундаментальні дослідження	Прикладні дослідження	Розробка і проектування	Освоєння	Промислове виробництво	Реалізація нововведень	Після продажне обслуговування
Новація			Нововведення		Інновація	

Рис. 1. Складові інноваційної діяльності підприємств

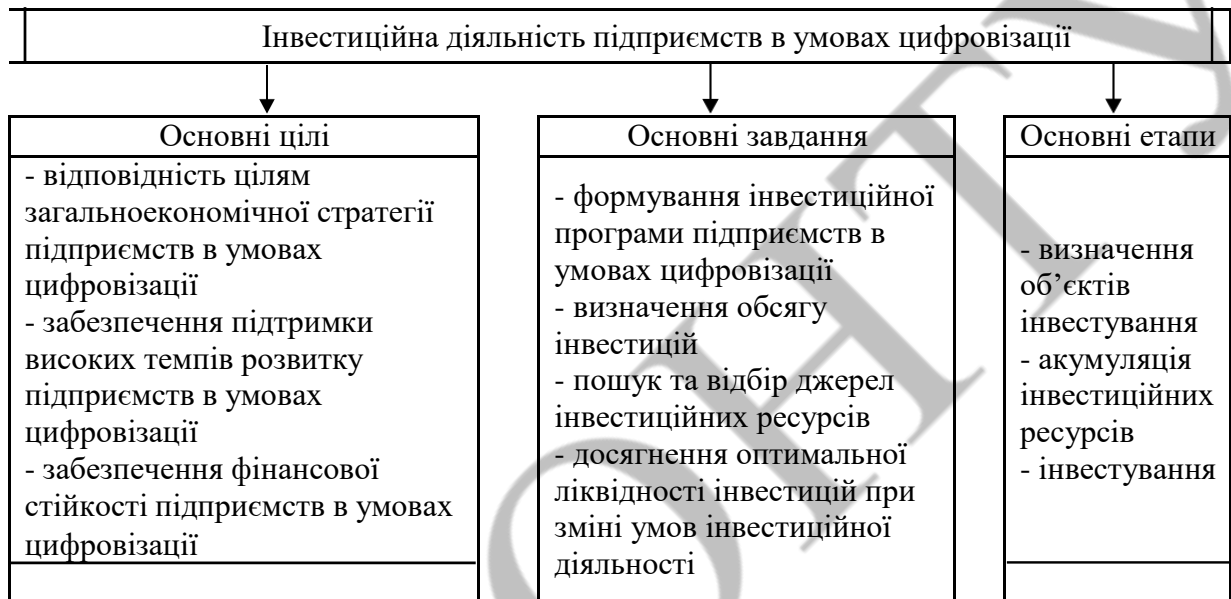
Безумовно, практична діяльність переважної більшості вітчизняних підприємств застосовує не всі з наведених елементів. Насамперед це стосується фундаментальних, прикладних досліджень, розробки та проектування, що відносяться до науково-технічної діяльності згідно Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» у зв'язку з високою витратністю та підвищеним ризиком на цих етапах. Але об'єктивне визначення потребує врахування всіх можливостей і максимально широкого окреслення кола їх складових.

Розглянемо трактування поняття інвестиційної діяльності законодавством та науковцями. Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає цю категорію як «сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій». Інвестиціями, в свою чергу, закон вважає «всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект» [1]. Важливою рисою цього визначення є акцент на реалізації активів в процесі інвестиційної діяльності. Адже для досягнення прибутку або ефекту (згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність») доцільним може бути не лише вкладання коштів, а й позбавлення від частини активів підприємств в умовах цифровізації.

Інша суттєва складова інвестиційної діяльності визначається сучасним економічним словником: «інвестиційна діяльність – укладення коштів, інвестування; сукупна діяльність по укладенню грошових коштів і інших цінностей в проекти, а також забезпечення віддачі укладень» [2]. На наш погляд, саме забезпечення віддачі укладень передбачає наявність у складі інвестиційної діяльності постійного зворотного зв'язку між суб'єктом та об'єктом інвестування, врахування змін та коригування запланованих заходів щодо інвестиційного проекту, тобто передбачає керованість діяльності. У цьому контексті цілком слушною є думка Мельника С.І., згідно з якою інвестиційна діяльність складається з двох етапів: акумуляції коштів для інвестування та вкладення накопичених коштів в конкретні об'єкти інвестування [3]. З точки зору розроблюваного нами визначення на другому етапі передбачається вкладання коштів в інноваційні об'єкти. Але, на наш погляд, послідовність етапів може бути і такою, коли спочатку визначаються інвестиційні проекти щодо реалізації інновацій, обсяг потрібних ресурсів, а вже потім підприємство в умовах цифровізації здійснює пошук та відбір джерел інвестиційних ресурсів з урахуванням забезпечення фінансової рівноваги підприємств в умовах цифровізації.

Узагальнюючи наведене, можна окреслити такі напрями інвестиційної діяльності, як формування інвестиційної програми, визначення потреби в інвестиційних ресурсах, пошук і відбір джерел інвестиційних ресурсів, акумулювання коштів в межах інвестиційних

потреб, оптимізація портфелю інвестиційних проектів за рівнем прибутковості та ризику, оптимізація ліквідності інвестицій при змінах внутрішніх і зовнішніх умов здійснення інвестиційної діяльності, забезпечення фінансової рівноваги підприємств в умовах цифровізації. Повноцінно розкрити сутність інвестиційної діяльності можливо на основі визначення її основного завдання, особливостей і етапів здійснення даного процесу (рис. 2).

Рис. 2. Сутність інвестиційної діяльності підприємств в умовах цифровізації

Суб'єктами інвестиційної діяльності відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових й інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування, забезпечують реалізацію інвестицій. Це визначення відповідає сутності суб'єктів інноваційної діяльності, передбачених Законом України «Про інноваційну діяльність», але конкретизує об'єкт діяльності як інноваційний проект.

Об'єктами інвестиційної діяльності відповідно до названого закону можуть бути «... будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях та сферах народного господарства, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права» [1]. Об'єктами інноваційної діяльності відповідний закон визнає: інноваційні програми та проекти; нові знання та інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси; інфраструктури виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або)

соціальної сфери; сировинні ресурси, засоби їх переробки та видобування; товарну продукцію; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції. Тобто, можна вважати, що інноваційні продукти, інноваційні технологи чи будь-які інші види інновацій є одним з об'єктів інвестиційних вкладень, іншими словами, одним з об'єктів інвестиційної діяльності [4].

До визначення об'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в умовах цифровізації пропонуємо підійти з точки зору інноваційної діяльності як складової інвестиційної діяльності підприємств в умовах цифровізації. За цих умов об'єктами інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в умовах цифровізації будуть фінансові, реальні або інтелектуальні об'єкти інвестування, майнові права або ж інші цінності, які є необхідними для створення та реалізації інновацій. Дуже влучним, на наш погляд, є твердження, що інвестиційну діяльність, на відміну від інноваційної, «не можна розглядати як спосіб переведення підприємств в умовах цифровізації з одного стану в інший. При інвестиційній діяльності, найімовірніше, можуть змінюватися окремі параметри теперішнього стану підприємств в умовах цифровізації або здійснюватися підтримка в робочому стані елементів капіталу підприємств в умовах цифровізації – будівель, споруд, обладнання, транспорту тощо». Інноваційна ж діяльність здійснює процес переходу економічної системи до нового рівня кількісного та якісного стану, яким вона характеризується. Тобто виділення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в умовах цифровізації в окремий вид діяльності позиціонує її як засіб еволюційного або навіть революційного розвитку підприємств в умовах цифровізації, який забезпечує довготривалу конкурентоспроможність.

Література

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ.
2. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. [Економічний словник](#). — Київ: Кондор, 2006. — 356 с.
3. Мельник С. І., Свиноус І. В., Фурман І. В., Трофімова Г. В., Стариченко Є. М. Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств в умовах трансформаційних процесів. *Економіка та держава*. 2021. № 11. С. 14–19. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.11.14](#)
4. Трішин Ф.А., Ніколюк О.В. Організаційна спроможність фермерських господарств до цифрових інновацій у післявоєнний період // *Економіка харчової промисловості*. 2022. Т.14, вип. 3. С.58-64.

120.	Асауленко Н.В. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ - ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	418
121.	Богач В.М. СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	421
122.	Дьяченко Ю.В., Кисса А.Б. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО НАБОРУ ПІДПРИЄМСТВА.....	426
123.	Дьяченко Ю.В., Соколова А.Г. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	436
124.	Дьяченко Ю.В., Чуприна А.В., Качуровський О.Є. ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАДЛЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	432
125.	Лавров В.Д., Дроздова В.А. РИЗИКИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЗЕРНА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ СТРАХУВАННЯ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ.....	435
126.	Дьяченко Ю.В., Дурбалова Н.І., Лавров В.Д. ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ ТА БОЙОВИХ ДІЙ НА РИНОК СТРАХУВАННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ГАРАНТІЙ УКРАЇНИ.....	438
127.	Kisiielis-Shvydka Y., Kozak K. SCRUM TEAMS AS A TOOL FOR FLEXIBLE MANAGEMENT STYLE IN ORGANIZATION.....	441
128.	Козак К.Б. ПОРІВНЯННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ ВИНАГОРОД.....	443
129.	Коренман Є.М. ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ.....	446
130.	Корсікова Н.М., Левчук Ю.С. ФІНАНСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ....	449
131.	Корсікова Н.М., Решетченко А.В., Жестікова М.К. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХОДАМИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	452
132.	Ніколюк О.В., Бурлаков В.С. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	456
133.	Козак К.Б., Новак-Кривчук Ю.Р. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	460